

Handläggare
Karin Karlung
Telefon: 08-50825402

Till
Socialnämnden
2024-05-21

Remiss av Miljöprogram 2030 för Stockholms stad

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2023/682

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Stockholms stads miljöprogram har reviderats mot bakgrund av det uppdrag som gavs i kommunfullmäktiges budget för 2023. Socialnämnden har ombetts yttra sig över remiss om Miljöprogram 2030.

Socialförvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till ett ambitiöst och omfattande miljöprogram i allmänhet och det nya målet *om en rättvis och inkluderande omställning* i synnerhet. Det är positivt att det finns utpekade idéer om hur nämnder ska samarbeta.

Socialförvaltningen förordar däremot, i motsats till förslaget, att begreppet *utsatta* grupper och personer byts ut mot begreppet *sårbara grupper* och personer för att harmonisera med Europeiska kommissionens benämning när de beskriver hur människor påverkas av klimatförändringar. Vidare anser förvaltningen att Miljöprogram 2030 bör innehålla mer information, vägledning och stöd avseende miljökrav vid upphandling inom vård och omsorg.

Vidare anser förvaltningen att staden behöver se över källsortering och återvinning i anslutning till avfallsplanen, det krävs med stor sannolikhet tydligare regelverk, utbildning och en upphandling av dessa tjänster för att förvaltningar ska kunna säkerställa hela kedjan för sortering och återvinning på ett bra sätt.

Socialförvaltningen
Avdelningen för beredskap och administration

Storforsplan 36
Box 44
123 21 Farsta
Växel 08-50825000
Fax
socialforvaltningen@stockholm.se
<https://start.stockholm>

Bakgrund

I kommunfullmäktiges budget 2023 gavs kommunstyrelsen i uppdrag att revidera staden Miljöprogram 2020-2023. I arbetet har representanter från ett flertal nämnder och bolagsstyrelser inom staden deltagit.

Miljöprogram 2020-2030 reviderades 2022 bland annat utifrån en halvtidsuppföljning. När Miljöprogram 2020-2023 togs fram gjordes ett nytag. Utgångspunkten var att adressera de stora miljöproblemen utifrån såväl internationella överenskommelser som miljötillståndet i Stockholm. Programmet höjde ambitionerna på flera områden och vägde in såväl Parisavtalet som de globala målen enligt Agenda 2030. Nya dimensioner inkluderades också såsom inköpsarbetets och upphandlingens roll och påverkan, samt vikten av innovation och samverkan.

Ärendet

Nuvarande miljöprogramms målstruktur och perspektiv ligger i huvudsak fast i förslag till Miljöprogram 2030. Kopplingen till Agenda 2030 har stärkts så att det tydliggörs att miljöarbetet även behöver främja den sociala och ekonomiska hållbarheten. Innebörden av en rättvis omställning har tydliggjorts och inarbetats i programmet. De utvecklade arbetssätt som nuvarande miljöprogram lyfter fram har preciserats ytterligare. Stadens kvalitetsprogram har i tillämpliga delar vägts in i miljöprogrammet.

Miljöprogrammet är ett stadövergripande styrdokument med mål inom sju områden där utmaningar för Stockholms stad och påverkan på omvärlden är som störst. Programmet innehåller 18 delmål som preciserar den strategiska inriktningen. Det reviderade förslaget har en mer kommunikativ karaktär för att tillgängliggöra programmet för stadens medarbetare och invånare.

Det sju målen är:

- En rättvis och inkluderande omställning
- Ett Stockholm utan globalt klimatavtryck
- Ett Stockholm med livskraftiga ekosystem
- Ett klimatanpassat Stockholm
- Ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm
- Ett giftfritt Stockholm
- Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö

Förutsättning för ett lyckat klimat- och miljöarbete är en bredd av verktyg och utvecklade arbetssätt, vilket beskrivs i miljöprogrammet: Inköp, Samverkan, Kommunikation samt Innovation, digitalisering och lärande.

Miljöprogrammet är integrerat i stadens överordnade system för ledning och uppföljning av alla verksamhet och ekonomi. Varje år görs en uppföljning av måluppfyllelse. Under 2027 ska en mer omfattande halvtidsuppföljning och politisk uppföljning genomföras för att säkerställa att staden är på rätt väg för att nå målen 2030.

Förslaget till miljöprogram har en längre programperiod än tidigare program, vilket ger möjlighet att bättre harmonisera programmet med såväl stadens egna som internationella mål, samtidigt som stadens verksamheter från bättre planeringsförutsättningar för de viktiga investeringar och omställningsprocesser som krävs för en mer hållbar stad.

Indikatorer har tagit fram för att följa miljötilståndet. Indikatorerna föreslås följas upp av kommunfullmäktige respektive berörda nämnder och bolagsstyrelser. Vilka indikatorer som slutligen följs upp fastställs av kommunfullmäktige i samband med beslut av budget. Några indikatorer, baserat på tillgång till data och träghet i förändringarna av indikatorerna, föreslås följas upp med mindre regelbundna intervall.

I kommunfullmäktiges budget för 2023 finns två aktiviteter gällande att analysera miljö- och klimatkonsekvenser i beslutsunderlag till nämnder och bolagsstyrelser:

- *Kommunstyrelsen ska införa miljö- och klimatkonsekvenser som beredningskrav i stadens tjänsteutlåtanden.*
- *Kommunstyrelsen ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden ta fram en metod som stöd till förvaltningar och bolagsstyrelser för införandet av miljö- och klimatkonsekvensanalys som beredningskrav i stadens tjänsteutlåtanden.*

I samband med beslut om miljöprogram införs miljö- och klimatkonsekvensanalyskrav i tjänsteutlåtanden. Kravet gäller de ärenden där en sådan analys är relevant med hänsyn tagen till stadens miljö- och klimatmål. Ett metodstöd ska finnas för att underlätta bedömningen för när detta är relevant och som även ger tillvägagångsätt för analysen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kanslienheten på avdelningen för beredskap och administration. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 15 maj 2024. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 16 maj 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Målet *En rättvis och inkluderande omställning* handlar om hur miljö- och klimatarbetet ska bidra till ett mer jämlikt samhälle. Stadens verksamheter ska utformas så att de stärker en rättvis omställning och grupper som drabbas hårdast av miljöproblemen ska skyddas. Stockholmarna ska vara delaktiga och ha inflytande på omställningen. Socialförvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till förslaget om Miljöprogram 2030. Socialförvaltningen är positiv till målet *En rättvis och inkluderande omställning* och att det i

miljöprogrammet lyfts fram att staden ska säkerställa att klimatåtgärder främjar ett mer jämlikt samhälle och skyddar utsatta grupper.

Socialförvaltningen förordar att begreppet *utsatta* grupper och personer byts ut mot begreppet *sårbara* grupper och personer. Europeiska kommissionen använder begreppet *sårbara* grupper när de beskriver hur människor påverkas av klimatförändringar. Där beskrivs *sårbara* grupper som följer:

Sårbara grupper.

Människor som bor i låginkomstområden med dålig infrastruktur och andra grupper med sämre inkomster och tillgångar drabbas hårdare av klimatförändringarna men har sämre möjligheter att hantera dem.

Kvinnor kan drabbas oproportionerligt hårt och missgynnas när det krävs kostsamma anpassningsåtgärder. Samtidigt är kvinnorna viktiga aktörer när det gäller klimatanpassning och hållbara metoder i allmänhet.

Arbetslösa och socialt marginaliserade personer hör till dem som är mest utsatta för klimatrisker.

Europa har en åldrande befolkning där många redan har nedsatt rörlighet eller hälsoproblem och det gör att en stor andel av befolkningen är extra sårbar för klimateffekterna.

Att vara sårbar är också, för de flesta, lättare att identifiera sig med än att vara utsatt vilket socialförvaltningen anser främjar inkludering och därmed svarar bättre mot målet om en rättvis och inkluderande omställning.

Miljöprogram 2030 är överlag ett ambitiöst och omfattande dokument men det är tydligt att socialförvaltningen är en relativt liten aktör i planen. Som en mindre aktör i planen kommer exempelvis delmål 2.4 *Halverad klimatpåverkan från konsumtion* generera behov av att lägga mer resurser på arbetet med miljö och klimat för att kunna bidra och uppnå målen. Delmål 2.4 omfattar bland annat den offentliga konsumtionen från stadens inköp, och vikten av kompletterande verktyg blir betydelsefull för att underlätta implementeringen av programmet för stadens nämnder och bolag.

Socialförvaltningen anser att staden bör se över källsortering och återvinning i anslutning till avfallsplanen så att stadens nämnder och bolag får bättre möjligheter till detta. I dagsläget är kunskap och möjligheterna internt inom staden till källsortering och återvinning olika eller begränsade. Marknaden är avreglerad med undantag av matavfallshantering. Det krävs med stor sannolikhet tydligare

regelverk, utbildning och en upphandling av dessa tjänster för att förvaltningar ska kunna säkerställa hela kedjan för sortering och återvinning på ett bra sätt.

Målen för konsumtion är högt satta och kommer fortsätta vara en utmaning för nämnden när det gäller verksamheter som tillhandahåller kost samt utbyte av fossila produkter. Det är positivt att det finns utpekade idéer om hur nämnder ska samarbeta.

Socialförvaltningen ser gärna att Miljöprogram 2030 innehåller mer information om upphandling inom vård och omsorg. Nämnden upphandlar boenden i olika former och det är en utmaning att ställa och utvärdera långtgående miljökrav förutom att leverantörer ska ha en miljöpolicy och att de i valda delar ska följa Stockholm stads miljöpolicy. Nämnden behöver utveckla och agera innovativt inom området, och vägledning för en sådan utveckling skulle underlätta.

Socialnämnden har direkt rådighet över främst: transporter (inte använda bil), inköp (ekologiskt och plastfritt) och avfallshantering (återvinning).

Staden har som målsättning att minska utsläpp från trafiken med 80 procent till 2030, och behöver således utveckla fossilfria transporter. En viktig förutsättning för elektrifiering av transportsystemet är en fortsatt tillgång till el. Det är viktigt att betänka hur en fossilfri transportflotta står i relation till civil beredskap.

Kommunstyrelsen föreslås införa miljö- och klimatkonsekvenser som beredningskrav i stadens tjänsteutlåtanden. För att underlätta för förvaltningarna och samstämmighet i nämndhandlingarnas miljö- och konsekvensanalyser behövs tillämpbara anvisningar och metoder.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lisa Cadenius
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilagor

1. Miljöprogram 2030 remissversion
2. Förslag på indikatorer
3. SLK tjänsteutlåtande, Miljöprogram 2030 för Stockholms stad

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2024-05-09
Lisa Cadenius, Avdelningschef	2024-05-08